

MÓRICZ ÉS A TÁRSADALOMÁBRÁZOLÁS (1)

A különböző társadalmi rétegek ábrázolása központi szerepet tölt be Móricz Zsigmond műveiben. A falusi parasztvilág ugyanúgy jelen van regényeiben, mint a kisvárosi polgárság élete.

Schöpflin Aladár 1911-ben írt kritikájában így reflektál Móricz ábrázolásmódjára: „*A környezet mindenütt úgy nehezedik az emberekre, mint az ólmos levegő, lefojtja, összenyomorítja, békóba¹ veri őket és éppen azt fordítja visszájára bennük, amit a természet nagy dolgokra hivatott erényül oltott beléjük. Mindegyikre mint valami fátum² nehezedik az a levegő, amelyet magukba szívnak - ők maguk nem is tudják, pedig az sodorja őket a tragédia felé. Az ember csak forog, mint a bika a porondon, mind jobban nekivadulva támad a korlátoknak, míg aztán összetöri magát. A vége: rettentő, katasztrófális falnak-menés vagy sivár magábaroskadás.*

Móricz Zsigmond nem nézi az amoralitás³ ironikus belenyugvásával az embernek ezt a vívódását az élet lehetőségeivel. (...) Móricz Zsigmond úgy áll velük szemben, tompulatlan látással, megszokottságoktól el nem fogult, friss ítélettel, mintha most került volna közéjük először, nem tud beléjük nyugodni, fellázad ellenük. Csupa jobb sorsra hivatott embert lát maga körül és haragban borul el a szeme, hogy mért nem érhetik el ezt a jobb sorsot. Innen az a haragos indulat, mely néha - főleg a Sárarany néhány helyére gondolok - olyan jeleneteket rajzoltat vele, amelyek úgy hatnak, mint egy dühös káromkodás. Brutálisak, durvák, de nagy és nemes harag enyhül meg bennük.”

Schöpflin Aladárnak kritikárója Móricz így reagál: „*Az én vérszerinti öseim között ott vannak a kapás jobbágyoktól a zászlósurakig minden áthidaló társadalmi rétegből valakik. Nekem azért ebben az országban senki sem imponál és semmi rang és osztály, mert én ennek az országnak a népét úgy tekintem, mint atyafi, vérrokonokat. Azért is érzek juszt rá, hogy a Károlyiaktól⁴ az utolsó parasztig mindenkivel gorombáskodhassak: mert az embernek szabad a véreit, önmagát szidni.”*

1. Belegondoltál már, hogy ahová születünk, az a környezet mennyire meghatároz bennünket? Gondold végig a te társadalmi helyed és szereped, próbáld

¹ Béklyóba ver, leláncol, átv. korlátoz.

² Elkerülhetetlen sors, végzet.

³ Erkölcstelenség.

⁴ A nagykárolyi gróf Károlyi család egyike az ősi magyar főnemesi családoknak. Károlyi Antal vásárolta meg azt az épületet, amelyben ma a Petőfi Irodalmi Múzeum foglal helyet.

megfogalmazni! Amikor egy csoport nevében kell megszólalnod, akkor kiket képviselsz a gondolataiddal?

- 2. Egyetértesz Móricz szemléletmódjával? Szerinted morális szempontból ez a szemlélet mennyire helytálló?**
- 3. Életünk során több társadalmi szerepbe is kerülünk. Ezen az oldalon olyan fotókat láthatsz, amelyek kicsit mesélnek Móricz Zsigmond társadalmi szerepeiről is. Melyiken milyen szerepben láthatod? A rólad készült fényképek milyen szerepben mutatnak meg téged?**

Ha a fotóra kattintasz, akkor eléred a leírását, az adatait és megnézheted nagyobb méretben is!

